

Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

Faglig vejledning MARS 2.2

Opdateret 28. august 2025

Indhold

Intro til MARS.....	1
Indhold	1
Beregningsmodellen i MARS	2
Indsatsopgørelser	2
Kvælstofindsatsen	2
Lavbundsindsatsen	7
Skovrejsningsindsatsen.....	9
Klimaeffekt af Lavbundsindsats og skovrejsning.....	9
Screening.....	10
Overlapsanalyser	10
Lagvælgeren	13
Statusmodul	14
Lokale treparter, kystvandgrupper og kommuner.....	14
Hvilke projekter vises i statusmodulet?	15
Omlægningsplaner og skitseprojekter i statusmodulet	15
Udskrivning af PDF-rapporter	15
Screeningsmodul.....	16
Planlægningsmodul	17
Kystvandgrupperapporter	17
Download kystvandgrupperapport	22
Projekter i en kystvandgrupperapport	22
Ansøgningsmodul	26
Ansøgningsflow	26
Hvordan ansøges de forskellige tilskudsordninger?	28
Kontakt.....	29

Intro til MARS

MARS består af fire moduler: Screening, Planlægning, Ansøgning og Status.

Screeningsmodul (offentlig tilgængelig): Med screeningsmodulet kan alle tegne et område og få det screenet i forhold til potentialer og mulige begrænsninger for arealets udtagning. Målgruppen er alle, der ønsker at se, om et område er relevant ift. arealomlægning – herunder lods-ejere, rådgivere, organisationer og kommuner. Når man har tegnet, uploadet eller udpeget et areal, laver modulet en screeningsanalyse, der viser både potentialet for udtagning samt eventuelle konflikter, der måtte være på det indtegnede areal. Man kan vælge virkemiddel eller tilskudsordning for at få beregnet effekten af arealet ift. kvælstof-, lavbunds- og skovrejsningsindsatsen. Man kan nemt kopiere linket og dele med andre.

Planlægningsmodul (kræver login): Dette modul skal anvendes af de lokale trepart- og kommuner til at lave omlægningsplaner. Modulet tager afsæt i de 37 kystvandgrupper fra vandplanerne. Via disse kan brugeren tilgå det konkrete område, hvor brugeren ønsker at arbejde med et projekt. Her er informationer om indsatsbehov og projekter med tilsagn udstillet sammen med miljødata, der udstilles via kortlag. Brugeren kan tegne forskellige skitseprojekter til omlægningsplanen og kan – ud over at få screenet for potentialer for udtagning og eventuelle konflikter – også vælge virkemiddel eller tilskudsordning for at få beregnet effekten af arealet ift. kvælstof-, lavbunds- og skovrejsningsindsatsen. Planen er dynamisk, så det er muligt løbende at se, om planen indfrier indsatsbehovet for kvælstofreduktion.

Ansøgningsmodul (kræver login): Her kan ansøgere (private, Naturstyrelsen eller kommuner) indtegne, administrere projekter og komme direkte videre til relevante ansøgningsportaler..

Statusmodul (offentlig tilgængelig): Her er det muligt at se status på kvælstofindsatsen, udtagningsindsatsen og skovrejsning på nationalt, kystvandgruppe-, lokalt trepart- og kommunalt niveau.

Indhold

Denne vejledning beskriver først beregningsmodellen i MARS, hvordan MARS' screeningsfunktion virker og hvordan man kan benytte sig af lagvælgeren.

Herefter beskrives mere detaljeret, hvordan de fire moduler enkeltvis fungerer.

Beregningsmodellen i MARS

MARS beregner automatisk kvælstofeffekt (ton N), udtagningareal (ha) og skovrejsningsareal (ha) for projekter og skitseprojekter tegnet i MARS. For de tre ovenfor nævnte indsatser gælder der en række kriterier og undtagelser, som beregningerne i MARS automatisk tager højde for.

Indsatsopgørelser

Projekter kan tælle med i indsatsopgørelserne for én eller flere indsatser samtidig. Dette afhænger af det anvendte virkemiddel (se Tabel 1).

Tabel 1: Hvilke projekter, der tæller med i indsatsopgørelsen for hhv. kvælstofindsatsen, lavbundsindsatsen og skovrejsning.

Virkemiddel	Kvælstofindsats	Lavbundsindsats	Skovrejsningsindsats
Kvælstofvådområder	X	X	
Skovrejsning	X		X
Lavbund	X	X	
Ekstensivering	X	X	
Minivådområder	X		
Øvrige	X	X	

Det betyder, hvis man indtegner et polygon og vælger virkemiddel Skovrejsning i MARS, så vil kvælstofeffekten og skovrejsningseffekten blive beregnet for det indtegnede areal.

For allerede ansøgte projekter er der forskel på om et projekts effekt tæller med i indsatsopgørelserne, alt efter hvornår det er ansøgt. Et projekt kan således godt tælle med i lavbundsindsatsen, men ikke i kvælstofindsatsen, fordi der ikke er det samme udgangspunkt for opgørelserne af indsatserne.

I det følgende gennemgås de tre indsatser og deres beregningsmodeller enkeltvis.

Kvælstofindsatsen

Dette afsnit omhandler, hvilke projekter, der tæller med i de nationale kvælstofopgørelser og i omlægningsplanerne.

Udgangspunktet for kvælstofmålet i den Grønne Treparts aftale er genbesøget af Vandområdeplanerne 2021-2027 for tredje planperiode (VP3-II). VP3-II beskriver et kvælstofindsatsbehov for de enkelte 108 deloplunde og 37 kystvandgrupper, for at der kan opnås god økologisk tilstand. Forudsætningerne for indsatsbehovet er bl.a. at allerede ansøgte projekter med etableringstilsagn fra tidligere vandplansperioder gennemføres, og disse indsatser indgår i baseline.

Derfor vil projekter, der har fået etableringstilsagn og er ansøgt under vandområdeplanerne i tidligere planperioder (VP1 og VP2), som udgangspunkt indgå i baseline, og derfor ikke tælle med som indsats. I tabellen på næste side fremgår det, hvilke tilskudsordninger og projekttyper, der indgår i baseline eller som kvælstofindsats i VP3, hvilke der tæller med i hhv. den nationale statusopgørelse og i omlægningsplanen, samt de tidslige aspekter.

Beregningsmodellen i MARS Kvælstofindsatsen

Tabel 2: Hvilke projekter der indgår i den nationale beregning af kvælstofindsatsen. Kolonne 1 viser hvilke tilskudsordninger projekterne har fået tilsagn fra; kolonne 2 viser hvilke projekter der indgår i baselinebelastningen, kolonne 3 viser hvilke projekter der indgår som kvælstofindsats og kolonne 4 viser om de indgår med en kvælstofindsats i en om-lægningsplan.

Tilskudsordning	Indgår i baseline	Indgår som kvælstofindsats i national opgørelse	Indgår som kvælstofindsats i omlægningsplaner
Vådområde			
VKP-Kvælstofvådområder	VP1 og VP2 projekter (projekter der er givet etableringstilsagn til og med 2022)	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem)	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem) VP2 projekter, der har fået forundersøgelsestilsagn kan indtegnes igen og dermed indgå i omlægningsplanen. Skitseprojekter. Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.
Skovrejsning			
Privat skovrejsning	VP1 og VP2 projekter (projekter der har fået tilsagn til og med 2022)	VP3 projekter (projekter der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem)	VP3 projekter (projekter der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem). Skitseprojekter Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.
Klima-skovfonden	Alle projekter (2022-2027)	-	-
Statslig skovrejsning	Alle projekter (2022-2027)	-	-
Privat finansieret skovrejsning (fonde)	Projekter etableret til og med 2021 indgår i statusbelastningen	Alle projekter fra og med 2022	Alle projekter fra og med 2022. Skitseprojekter. Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.
Ny skovordning	-	Alle projekter (ordningen starter i 2025)	Alle projekter (ordningen starter i 2025)
Lavbundsprojekter			
VKP-lavbundsprojekter	VP1 og VP2 projekter (projekter der har fået tilsagn til og med 2022).	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem)	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem). VP2 projekter, der har fået forundersøgelsestilsagn kan indtegnes igen og dermed indgå i omlægningsplanen. Skitseprojekter. Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.
Lavbund (Klima-skovfonden)	Projekter indgår i baseline, hvor der er givet tilsagn 2022-2027	-	-
Klima-lavbund - SGAV		Projekter der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2021 og frem	Projekter der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2021 og frem. Skitseprojekter. Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.

Beregningsmodellen i MARS Kvælstofindsatsen

Klima-lavbund - NST	Projekter opstartet til og med 2024 indgår i baseline.	Projekter opstartet i 2025 og frem	Projekter opstartet i 2025 og frem. Skitseprojekter. Projekter, som er opstartet i perioden frem til og med 2024 indgår som baseline, og kvælstofeffekten af disse projekter tæller således ikke med i opgørelsen i MARS. Det betyder at disse projekter vil fremgå i MARS med en kvælstofeffekt på 0 ton N.
Ekstensivering			
Permanent ekstensivering	-	Alle tilsagn fra 2024 og frem, dog udgår arealet, hvis det indgår i et større udtagningsprojekt. Dette for at undgå at effekten tælles dobbelt.	Alle tilsagn fra 2024 og frem, dog udgår arealet, hvis det indgår i et større udtagningsprojekt. Dette for at undgå at effekten tælles dobbelt. Skitseprojekter. Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.
Minivådområder			
Minivådområder	VP1 og VP2 projekter (projekter der har fået tilsagn til og med 2022)	Projekter, der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem	Projekter, der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem. Skitseprojekter, Projekter i deloplande uden kvælstofindsatsbehov vil fremgå med kvælstofeffekt på 0 ton N.
Øvrige			
VKP-Fosforvådområde	-	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn i 2023 og frem, og projekter der har fået tilsagn om forundersøgelse i 2023 og frem)	Projekter, der har fået tilsagn, som er ansøgt i 2023 og frem
Restaurering af ådale	-	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn i 2024 og frem, og projekter der har fået tilsagn om forundersøgelse i 2024 og frem)	VP3 projekter (projekter der har fået etableringstilsagn i 2024 og frem, og projekter der har fået tilsagn om forundersøgelse i 2024 og frem)
Signaturprojekter, Novo Nordisk Fonden (10 mia. kr.)	-	Alle projekter (forventes opstartet i 2025)	Alle projekter (forventes opstartet i 2025)
Øvrig udtagning	Projekter etableret til og med 2021 indgår i statusbelastningen	Alle projekter fra og med 2022	Alle projekter fra og med 2022

For at sikre, at indsatserne i vandområdeplanerne er baseret på et solidt fagligt grundlag, har daværende Miljøstyrelsen, nu Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, gennemført en række faglige projekter i samarbejde med forskningsinstitutioner og konsulenter. En del af disse faglige projekter er beskrevet og offentliggjort på <https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/vandmiljoe/vandomraadeplaner/vandplanprojekter>

Basisanalysen 2021-2027 og de bagvedliggende data er ligeledes tilgængelige på Miljøstyrelsens hjemmeside (<https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/vandmiljoe/vandomraadeplaner/overblik-vandomraadeplanerne-2021-2027>). Ud over adgang til data vist i MiljøGIS

Beregningsmodellen i MARS Kvælstofindsatsen

(<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>) er der mulighed for at tilgå baggrundsdata for Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs vurderinger via brugerfladen Vandplandata.dk (<https://vandplandata.dk/>).

Hvis man ønsker mere indsigt i opgørelserne om baseline og statusbelastning, som ligger til grund for de beregnede indsatsbehov i VP3-II, kan man med fordel se [KL's webinar vedr. Opdaterede vandplaner og deres betydning for omlægningsplanerne](#), hvor kontorchef Peter Kaarup forklarer sammenhængene.

Kvælstofeffektberegning

Nogle projekttypen får deres kvælstofeffekt beregnet i MARS ved brug af effekttallet for kvælstof, mens andre har en indtastet kvælstofeffekt. Hvis kvælstofeffekten er indtastet, stammer den fra en konkret beregning, der foretages i N-arket, som er en del af en forundersøgelse for et vådområde eller lavbundsprojekt (Tabel 3).

Tabel 3: Oversigt over hvornår kvælstofeffekt beregnes i MARS

Tilskudsordning	Skitse projekter og Ansøgte	Forundersøgelstilsagn (Når tilsagn er givet)	Etableringstilsagn (Når tilsagn er givet)	Anlagt (anmodning om slutudbetaling modtaget ved SGAV)
Privat skovrejsning	Beregnes i MARS	-	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS
Minivådområder	Beregnes i MARS	-	Effekt fra beregning i ansøgning	Effekt fra beregning i ansøgning
Skovrejsning	Beregnes i MARS	-	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS
Kvælstofvådområder	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS	Effekt fra forundersøgelse	Effekt fra etablering
Lavbundsprojekter	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS	Effekt fra forundersøgelse	Effekt fra etablering
Fosforvådområder P-våd	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS	Effekt fra forundersøgelse	Effekt fra etablering
Restaurering af ådale	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS	Effekt fra forundersøgelse	Effekt fra etablering
Permanent ekstensivering	Beregnes i MARS		Beregnes i MARS	Beregnes i MARS
Klima-lavbundsprojekter - SGAV	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS	Effekt fra forundersøgelse	Effekt fra etablering
Klima-Lavbundsprojekter - Naturstyrelsen	Beregnes i MARS	Beregnes i MARS	Effekt fra forundersøgelse	Effekt fra etablering

Beregningen af et enkelt projekts kvælstofeffekt i MARS afhænger af både projektets status og den tilskudsordning, det er ansøgt under.

For hvert virkemiddel, som indgår i beregningen af kvælstofeffekten findes et effekttal. Effekttallene kan ses i Tabel 4. Effekttallet stammer dels fra erfaringstal fra de forskellige tilskudsordninger og dels fra Kvælstofvirkemiddelkataloget¹. Det er valget af virkemiddel i MARS, der bestemmer hvilket effekttal der benyttes til kvælstofberegningen.

For nogle virkemidler er effekttallet angivet som effekten i rodzonen (mængden af kvælstof der ville forlade rodzonen i marken, hvis ikke tiltaget blev gennemført), mens det for andre er beregnet som effekten ved kysten. For virkemidler der benytter effekttallet til rodzonen, skal den totale retention ganges på. Dette skyldes, at et effekttal for rodzone er et "lokalt" tal, og der derved ikke er taget udgangspunkt i den samlede omsætning af kvælstof, som finder sted hele vejen til kysten.

¹ <https://dcapub.au.dk/djfpdf/DCArapport174.pdf>

Beregningsmodellen i MARS Kvælstofindsatsen

Tabel 4: Beregningsdata for de forskellige virkemidler, der indgår i MARS.

Virkemiddel	Effekttal (kg N/ha/år)	Total retention (Retentionen ganges på)	Effekttal beregnet til
Kvælstofvådområder	90	Nej	Kystzone
Skovrejsning	45	Ja	Rodzone
Lavbund	40	Nej	Kystzone
Ekstensivering	41	Ja	Rodzone
Minivådområder	472*	Nej	Kystzone
Øvrige	41	Ja	Rodzone

For hvert virkemiddel er angivet; effekttallet, der anvendes til beregning af et skitseprojekters kvælstofeffekt – Total retention, hvorvidt der regnes med retention og om effekttallet beregnes til kyst eller til rodzone. Bemærk, at effekttal primært anvendes til skitseprojekter, mens der beregnes konkret effekt for større udtagningsprojekter, som ansøges gennem tilskudsordningerne, hvorefter effekterne bliver opdateret på projektniveau i MARS. *Effekten er angivet ud fra at anlægsarealet er dimensioneret i forholdet 1:100 til drænoplandet.

For virkemidlerne, Kvælstofvådområder, Lavbund og minivådområder beregnes kvælstofeffekten ud fra formelen:

$$\text{Kvælstofeffekt} = \text{effekttal} * \text{areal}$$

For virkemidlerne Skovrejsning, Ekstensivering og Øvrige skal der tages højde for retentionen. Retentionen er beregnet ud fra kortet ”Kvælstofretention” udarbejdet af GEUS (2021)². Retention kan oversættes til tilbageholdelse eller omsætning og er et udtryk for, at der er en naturlig omsætning af kvælstof. En del af kvælstoffet vil blive omsat via biologiske processer. Hvor meget der bliver omsat afhænger af en lang række lokale geografiske og geologiske forhold. Retentionskortet er en modeleret kortlægning af den forventede omsætning af kvælstof. Det er dermed ikke ligegyldigt, hvor man placerer et projekt, hvis man vil opnå den størst mulige effekt. Placerer man projektet i et område med en høj retention, så vil effekten af projektet være lille, da en stor del af kvælstoffet alligevel ville være blevet omsat. Omvendt fås en høj effekt af et projekt, hvis det placeres i et område med en lav retention. Retentionsberegningerne indgår derfor i beregningen for kvælstofreduktion, så man kan tage højde for den naturlige retention af kvælstof i jorden. Dette sikrer det mest præcise resultat for, hvor meget udtagning af et areal vil bidrage til kvælstofreduktion.

Beregningen af kvælstofeffekten ved udtagning med virkemiddel, der har effekttal til rodzonen:

$$\text{Kvælstofeffekt} = \text{effekttal} * \text{areal} * (1 - \text{Retention})$$

Nyt retentionskort

I maj 2025 blev det nye retentionskort udarbejdet af GEUS (2025)³ udstillet gennem MARS. Det nye retentionskort erstatter det gamle retentionskort i MARS. Det vil sige at nye skitseprojekter og ansøgte projekter får beregnet effekten ud fra det nye kortlag. Eksisterende skitseprojekter får ikke rettet kvælstofeffekten. Ønskes effekten genberegnet for skitseprojekter, kan dette gøres ved at tilgå projektet i planlægningsmodulet og trykke rediger og derefter godkend.

² https://www.geus.dk/Media/637576521860083405/NKM2020_Rapport_18maj2021_web.pdf

³ https://data.geus.dk/pure-pdf/Beskrivelse_af_kv%C3%A6lstofretentionskort_version_2025.pdf

Opmærksomheder ved planlægning af projekter i MARS

Når man planlægger projekter og arbejder med en omlægningsplan for at nå i mål med kvælstofindsatsbehovet for kystvandgruppen, skal man være opmærksom på følgende;

- Alle skitseprojekter - på tværs af ordninger - der planlægges for i MARS fra januar 2025 og frem, vil tælle med i opgørelsen i omlægningsplanerne. Men et projekt tæller først med i den nationale målopførelse når et projekt er ansøgt og har fået tilsagn i en tilskudsordning.
- I planlægningsmodulet opgøres kvælstofindsatsen på baggrund af skitseprojekter og ansøgte projekter med tilsagn. Det er derved muligt for en lokal trepart at følge arbejdet med at nå i mål med kvælstofindsatsbehovet for en kystvandgruppe.
- Hvis et projekt er placeret i et delopland uden indsatsbehov, vil det ikke bidrage til kvælstofindsatsen.

Lavbundsindsatsen

Dette afsnit beskriver, hvilke typer af projekter der indgår i de nationale opgørelser for lavbundsindsatsen samt i omlægningsplanerne.

Det følger af 'Aftalerne om et Grønt Danmark', at der skal udtages 70.000 ha kulstofrige landbrugsjorder (140.000 ha inkl. randarealer) frem mod 2030.

Den geografiske fordeling af de kulstofrige lavbundsgrunde fremgår af Kulstof 2022-kortet, som er tilgængeligt i MARS. 'Kulstof 2022'-kortet er udarbejdet af Aarhus Universitet og viser placeringen af alle ca. 220.000 ha kulstofrige lavbundsgrunde (ekskl. randarealer) på landsplan, hvoraf ca. 117.000 ha er placeret på landbrugsarealer. Kulstof 2022-kortet indgår som administrationsgrundlag i tilskudsordningerne til lavbundsprojekter.

I MARS er bruttoarealet med kulstofrig lavbundsgrund angivet for hver kystvandsgruppe. Det giver en indsigt, der kan understøtte planlægning og prioritering af omlægningsindsatsen. Kulstof 2022-kortet er vejledende og kan anvendes som et udgangspunkt for dialog og strategisk planlægning for at nå det samlede nationale mål om udtagning af 140.000 ha kulstofrig lavbundsgrund inkl. randarealer.

MARS viser en opgørelse over, hvor mange ha kulstofrige lavbundsgrunde inkl. randarealer, der planlægges udtaget som en del af omlægningsplanen, og hvor stort bidraget er til det samlede mål for udtagning af kulstofrige lavbundsgrunde.

Beregningsmodellen i MARS Lavbundsindsatsen

Lavbundseffektberegning

Lavbundsindsatsen i MARS tager udgangspunkt i Kulstof2022-kortet (DCA 2024⁴). Lavbundsindsatsen beregnes enten ud fra andelen af et indtegnet projektareal (ha), der overlapper med Kulstof2022, eller ved at hele projektarealet medregnes. Hvis projektet er tilknyttet virkemidlet ”Lavbundsprojekter”, vil hele projektarealet blive indregnet i lavbundsindsatsen, dermed medregnes også randarealer. For kvælstofvådområder, ekstensivering og øvrige projekter er det kun den del af projektet, som overlapper med kulstofrig lavbundsjord (som fremgår af Kulstof2022 kortet), der regnes med i udtagningsindsatsen i MARS. Baggrunden herfor er, at der i tilskudsordningerne til lavbundsprojekter er krav om klimaeffekt, hvorved det skal sikres, at randarealer ikke udgør en større del af projektet end nødvendigt. For kvælstofvådområder og øvrige projekter, kan der laves projekter uden kulstofrig lavbundsjord, derfor regnes blot overlappet med kulstofrig lavbundsjord (Kulstof2022) med i udtagningsindsatsen.

Projekter der indgår i målopfyldelsen for lavbundsindsatsen er projekter søgt fra 2021 og frem (Landbrugsaftalen fra 2021 og tidligere aftaler).

Tabel 5: Tabellen viser hvorledes udregningen af lavbundsarealet vurderes og indgår beregningen af i udtagningsindsatsen for de forskellige virkemidler i MARS.

Virkemiddel	Tilskudsordning	Hvordan udregnes udtagningseffekten (ha)
Kvælstofvådområder	Kvælstofvådområder	Overlap med Kulstof2022
Lavbundsprojekter	Lavbundsprojekter	Hele projektarealet
	Klima-lavbundsprojekter (SGAV)	Hele projektarealet
	Klima-lavbundprojekter (NST)	Hele projektarealet
Ekstensivering	Permanent Ekstensivering	Overlap med Kulstof2022
Øvrige	Fosforvådområder	Overlap med Kulstof2022
	Restaurering af ådale	Overlap med Kulstof2022
	Klimaskovfonden	Overlap med Kulstof2022
	Øvrig permanent udtagning	Overlap med Kulstof2022

⁴ https://pure.au.dk/ws/portalfiles/portal/372695357/Opdateret_jordbundstypekort_1903_2024.pdf

Skovrejsningsindsatsen

Dette afsnit beskriver, hvilke typer af projekter der indgår i de nationale opgørelser for skovrejsning samt i omlægningsplanerne.

Det indgår i aftalen om den grønne trepart, at der på landsplan skal rejses 250.000 ha skov frem mod 2045. Heraf skal 100.000 ha være urørt skov. Af disse skal 20.000 ha rejses som statsskov.

I MARS opgøres det, hvor meget skov der rejses og dermed, hvor meget den lokale treparts omlægningsplan bidrager til at indfri det nationale mål om 250.000 ha skov, samt hvor stor kvælstofreduktion skovrejsning bidrager med.

Projekter der indgår i skovrejsningsindsatsen er projekter ansøgt fra 2023.

Skovrejsningseffektberegning

Skovrejsningseffekten (nye ha. skov) beregnes kun på virkemidlet "Skovrejsning". Hele arealet (samlet antal ha.) af projektet vil tælle med i skovrejsningseffekten, og bidrager dermed til målet om etablering af 250.000 ha ny skov.

Tabel 6: Tilskudsordninger under virkemidlet Skovrejsning.

Virkemiddel	Tilskudsordning	Skovrejsningseffekt
Skovrejsning	Privat skovrejsning	Ja
	Skovordning (Ny)	Ja

Klimaeffekt af Lavbundsindsats og skovrejsning

MARS beregner ikke klimaeffekt af lavbundsindsatsen og skovrejsning. Klimaeffekter beregnes af Klima-, energi- og forsyningsministeriet i forbindelse med udgivelsen af det årlige Klimaprogram, der følger af Lov om klima.

Screening

Screeningen er indbygget i Screeningsmodulet, Planlægningsmodulet og Ansøgningsmodulet i MARS. Screeningen består af overlapsanalyser, der udføres når et geografisk område er uploadet, tegnet eller udpeget i modulet. Screeningsanalysen viser dels arealets overlap med kulstofrig lavbundsjord og dels potentialer og eventuelle konflikter i det område, hvor geometrien er tegnet. Screeningsresultatet indeholder også et demarkationstjek, som er et tjek for, om det indtegnede areal overlapper med arealer, der allerede har modtaget tilskud. Lag, der indgår i analysen af potentialer, konflikter og demarkationstjek, kan ses i Tabel 7.

Overlapsanalyser

Første overlapsanalyse: Overlap med kulstofrig lavbundsjord

Nogle ordninger stiller krav til, at minimum 60 % af arealet der udtages, skal bestå af kulstofrig lavbundsjord med over 6 % kulstof. Denne overlapsanalyse hjælper derfor med at vurdere, om den tegnede geometri indeholder tilstrækkelig mængde kulstofrig lavbundsjord til at opfylde kriterierne for at indgå i ordningerne.

Figur 1: Udsnit fra screening, overlap med kulstofrig lavbunds-
jord.

Anden overlapsanalyse: Screeningsresultat

Overlapsanalysen for potentialer og eventuelle konflikter er enten baseret på en ja/nej-analyse eller en overlapsanalyse defineret ud fra et kriterie eller en score. De GIS-lag der indgår i screeningen, fremgår af Tabel 7 nedenfor.

Hvis analysen er baseret på ”ja/nej”, vil analysen vise et resultat med et overlap, uanset størrelsen af overlappet mellem geometrien og det berørte lag. Hvis analysen viser et overlap, vil man blive informeret om, hvilket lag geometrien overlapper med. Er analysen baseret på et kriterie eller en bestemt score, som det er tilfældet i to af lagene, vil analysen kun vise et resultat med overlap, såfremt geometrien overlapper med et område, der indeholder det definerede kriterie eller score.

De to lag der indeholder et bestemt kriterie eller score, er:

- *Biodiversitetsprioriteringskort – Score < 7*
- *Retentionskort – Score > 71%: Landsgennemsnittet*

Hvis det indtegnede projekt overlapper med et lag inden for kategorien ”**potentialer**”, betyder dette, at projektet har potentialer til at bidrage til eksisterende arealomlægning/natur/drikkevandsbeskyttelse i området.

Hvis det indtegnede projekt overlapper med et lag inden for kategorien ”**konflikter**”, vil man blive informeret om, hvilket lag projektet er i konflikt med. Det er ikke altid, at en konflikt i screeningsresultatet betyder, at det er umuligt at gennemføre et projekt i det pågældende område. Screeningen gør dig opmærksom på, at der kan gælde særlige forhold, hvis en arealomlægning skal gennemføres i området.

Screeningsanalysen udfører et **demarkationstjek**, som viser, at der er en konflikt, hvis geometrien overlapper med et eksisterende projekt, som har fået tilsagn om tilskud.

Screening Overlapsanalyser

De lag der indgår i potentiale og konfliktscreeningen samt de tilskudsordninger, der indgår i demarkationstjekket, er oplistet nedenfor.

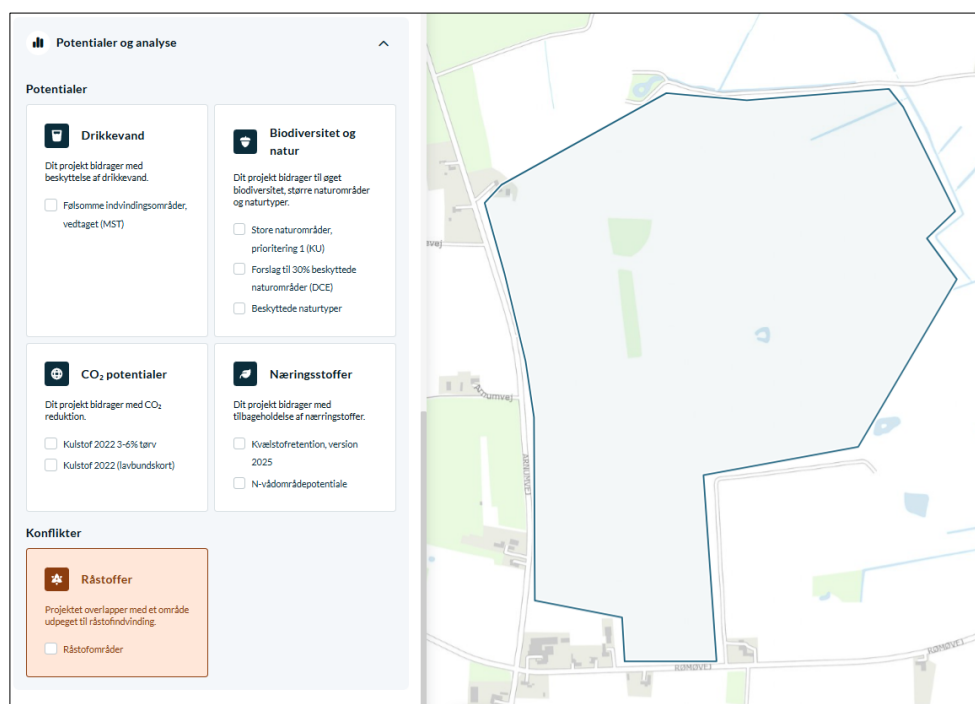
Tabel 7: Hvilke GIS-lag der indgår i screeningen, der foretages i screeningsmodulet og planlægningsmodulet i MARS. Tabellen viser hvilke lag der indgår, opdelt på potentialer, konflikter og demarkation.

Potentialer		
Drikkevand		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Boringsnært beskyttelsesområde	ja/nej	urn:dmp:ds:boringsnaere-beskyttelsesomraader-mst
Følsomme indvindingsområder	ja/nej	urn:dmp:ds:foelsomme-indvindingsomraader-mst
Sårbare grundvandsdannende områder	ja/nej	urn:dmp:ds:saarbare-grundvandsdannende-omraader
Biodiversitet og natur		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Biodiversitetsprioriteringskort	Score < 7	urn:dmp:ds:biodiversitetsprioriteringskort
Store naturområder, prioritering 1 (KU)	ja/nej	urn:dmp:ds:store-natuomraader-prioritering-1
Forslag til 30% beskyttede naturområder (DCE)	ja/nej	urn:dmp:ds:forslag-til-30-beskyttede-natuomraader
Beskyttede naturtyper (§3)	ja/nej	urn:dmp:ds:beskyttede-naturtyper
Natura 2000 områder	ja/nej	urn:dmp:ds:natura-2000-omraader-250
Digitalt Skovkort 2022	Ja/nej	urn:dmp:ds:digitalt-skovkort-2022
CO2 potentialer		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Kulstof2022 3-6%	ja/nej	urn:dmp:ds:kulstof-2022-3-6-toerv
Kulstof2022 (lavbundskort)	ja/nej	urn:dmp:ds:kulstof-2022-lavbundskort
Næringsstoffer		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Søoplande med skærpede fosforlofter	ja/nej	urn:dmp:ds:soeoplande-med-skaerpede-fosforlofter
Kvælstofretention, version 2025	score < 71%	urn:dmp:ds:kvaelstofretention-version-2025
N-vådområdepotentiale	ja/nej	n-vaadomraadepotentiale
Projektparathed		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Permanent ekstensivering ansøgt, 2024	ja/nej	urn:dmp:ds:permament-ekstensivering-ansoegt-2024
Konflikter		
Fredninger		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Fredede områder	ja/nej	urn:dmp:ds:fredede-omraader
Frede områder, Forslag	ja/nej	urn:dmp:ds:fredede-omraader-forslag
Fredede fortidsminder	ja/nej	urn:dmp:ds:fredede-fortidsminder-areal-slks
Beskyttede sten- og jorddiger	ja/nej	urn:dmp:ds:beskyttede-sten-og-jorddiger
Bekendtgørelsesfredninger	ja/nej	urn:dmp:ds:bekendtgørelsesfredninger
Bufferzoner/Beskyttelseszoner		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Åbeskyttelseslinjer	ja/nej	urn:dmp:ds:aabeskyttelseslinjer
Søbeskyttelseslinjer	ja/nej	urn:dmp:ds:soebeskyttelseslinjer
Strandbeskyttelseslinjer	ja/nej	urn:dmp:ds:strandbeskyttelse-sdfe
Råstoffer		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Råstofområder	ja/nej	urn:dmp:ds:raastofomraader

Screening Overlapsanalyse

Demarkation		
Lagnavn	Type af overlap	Lagvælger DMP (URN)
Udtagningsprojekter, samlet	ja/nej	urn:dmp:ds:group:udtagningsprojekter-samlet
Urrørt skov, samlet	ja/nej	urn:dmp:ds:group:uroert-skov-samlet
Aftaler om natur, tinglyst	ja/nej	urn:dmp:ds:aftaler-om-natur-tinglyst
Vand VMPII Anlæg	ja/nej	urn:dmp:ds:vand-vp2-anlaeg
Vand VMPIII Anlæg	ja/nej	urn:dmp:ds:vand-vp3-anlaeg
Klimaskovfondens projekter	Ja/nej	urn:dmp:ds:klimaskovfondends-projekter

Eksempel på et screeningsresultat

Figur 2: Eksempel på screening

Ovenfor vises et eksempel på et screeningsresultat, hvoraf det fremgår, at den indtegnede geometri har potentialer for drikkevand, biodiversitet og natur, klimaeffekt (CO₂) og næringsstoffer, men også at der kan være konflikter med råstofområder. Ved at sætte flueben i de forskellige potentialer og konflikter under hver hovedoverskrift, f.eks. 'Beskyttede naturtyper' under biodiversitet og natur eller 'Råstofområder' under rå, kan man på kortet se, hvor geometrien overlapper og med hvilket specifikt lag.

Har et projekt overlap med Fredninger kan eventuelle spørgsmål rettes til fredning@sgav.dk.

Lagvælgeren

Der er seks prædefinerede lag i lagvælgeren (se Tabel 8), som er udvalgt, da de giver et overblik over relevante geografiske afgrænsninger, samt væsentlige data lag for planlægningen af udtagningsindsatsen. Lagvælgeren indeholder mere end 1000 lag, og man kan derfor tilføje yderligere lag efter behov for at få et endnu mere detaljeret overblik. Når først man har tilføjet et lag til lagvælgeren, husker MARS dit valg til næste gang man logger ind. På den måde kan man have din egen personlige lagvælger. Lagene kan selvfølgelig fjernes fra lagvælgeren igen, hvis man ikke længere har behov for hurtig adgang til laget.

Der henvises til [Danmarks Miljøportals vejledning til tilføjelse af lag](#).

Tabel 8: Beskrivelse af prædefinerede lag i lagvælgeren.

Lagnavn	Beskrivelse
Lokale treparter	Viser afgrænsningen af de 23 lokale treparter. Afgrænsningen er identisk med de tidligere vandoplandsstyregrupper (VOS) og stammer oprindeligt fra udstrækningen af hovedvandoplande fra Vandområdeplanerne 2015-2021 udgivet 27. juni 2016 (VP2).
Kommuneinddeling (DAGI: 1:10.000)	Kommuneinddelingslaget er en del af lagvælgeren, så man kan se hvilken kommune dit projekt ligger i, og dermed hvilken kommune man skal kontakte, hvis man ønsker at gå videre med dit projekt.
VP3 – afgrænsning af kystvandoplande	Viser afgrænsningen af de 108 kystvandoplande i vandområdeplanerne (2021-2027) (VP3-II) i Danmark.
Kulstof 2022 (lavbundskort)	Angivelse af kulstofrige lavbundsjorder med henholdsvis 6-12 % kulstof og >12 % kulstof.
Jordstykker (Matrikel)	Matriklen er grundlaget for ejendomsregistreringen i Danmark og udgør en vigtig del af administrationsgrundlaget i den offentlige forvaltning.
Udtagningsprojekter, samlet	Datasamlingen indeholder udtagningsprojekter fra tilskudsordninger søgt siden 2009 og giver overblik, der kan bruges i planlægning af om-lægningsplanerne. Den rummer 23 lag og kan inkludere inaktive eller annullerede projekter. Derfor udelukker eksisterende projekter fra samlingen ikke nødvendigvis nye udtagningsprojekter.

Statusmodul

Lokale treparter, kystvandgrupper og kommuner

Statusmodul

Statusmodulet giver et samlet overblik over, hvor langt vi er nået med målene for kvælstofreduktion, udtagning af lavbundslande og skovrejsning, jf. de nationale mål i Aftale om Implementering af et Grønt Danmark 2024 og høringsudkast til vandområdeplanerne 2021-2027 (VP3-II).

Målene er:

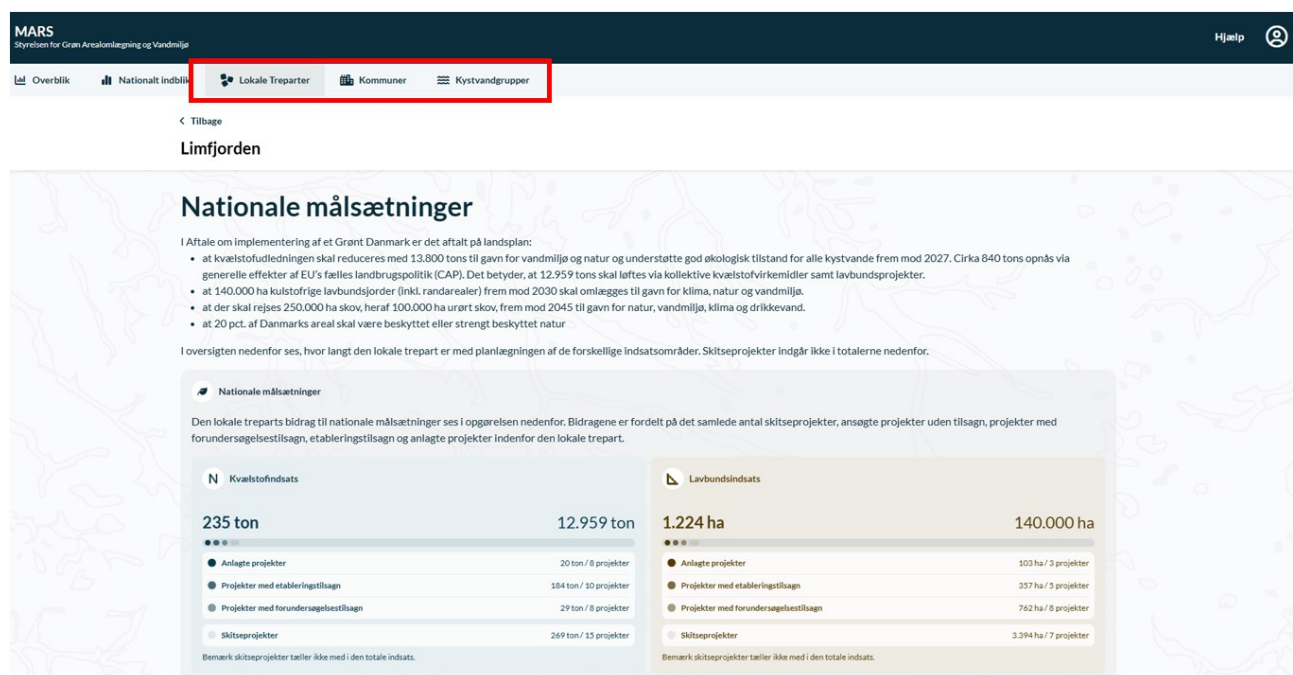
- Kvælstofreduktion, som skal løftes gennem udtagning og målrettet regulering er 12.959 tons N/år (jf. vandområdeplanerne 2021-2027, Sum af indsatser 2027).
- Udtagning af lavbundsland er 140.000 ha frem mod 2030.
- Skovrejsning er 250.000 ha frem mod 2045

Lokale treparter, kystvandgrupper og kommuner

Det vil være muligt at følge status i både lokale treparter, kystvandgrupper, kommuner og på nationalt niveau.

Det er ikke fagligt muligt at opgøre, hvor stor en del af kvælstofindsatsbehovet i de enkelte deloplande og kystvandgrupper, der tilhører den enkelte kommune eller lokal trepart. Derfor er det ikke muligt at opgøre, hvor meget den enkelte kommune eller lokale trepart "skal bidrage med". Der kan være gode grunde til, ikke at bidrage, fx kan kommunen ligge i et delopland uden kvælstofindsatsbehov.

Indsatsbehovene for udtagning og skovrejsning er kun opgjort på nationalt niveau, og er derfor heller ikke fordelt på kommune, eller lokal trepart-niveau.

Figur 3: Geografiske niveauer i statusmodulet

Statusmodul

Hvilke projekter vises i statusmodulet?

Hvilke projekter vises i statusmodulet?

I statusmodulet kan man få information om projekter, som har fået forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn og anlagte projekter, og deres bidrag til følgende indsatser:

- Kvælstofreduktion
- Udtagning af kulstofrige lavbundsjorde
- Skovrejsning

Det skal bemærkes, at status viser den fremtidige effekt, såfremt alle projekter realiseres. Ikke alle etableringsprojekter med tilsagn realiseres, og der forventes et frafald på ca. 20 %. For forundersøgelser er det usikkert, hvor mange der vil blive ansøgt og gennemført som et etableringsprojekt. Alle projektændringer opdateres løbende, og projekter der falder fra, fratrækkes i status.

Det bemærkes endvidere, at statusmodulet, i forhold til opfølgningen på målene i Aftale om Implementering af et Grønt Danmark 2024 og VP3-II er under fortsat udvikling.

Omlægningsplaner og skitseprojekter i statusmodulet

Planlagte skitseprojekter er projekter, der ikke er ansøgt endnu. Skitseprojekter, som indgår i kommunernes omlægningsplaner, vil blive en del af statusmodulet, når en Kystvandgrupperapport publiceres i planlægningsmodulet. Skitseprojekters bidrag til kvælstofreduktion, lavbundsjorde- og skovrejsning tæller ikke med i det samlede nationale regnskab - her indgår kun projekter med tilsagn. Den geografiske placering af skitseprojekter bliver ikke vist på kortet.

Skitseprojekternes kvælstof-, skovrejsning- og udtagnings effekter vil indgå i nogle opgørelser i statusmodulet. Det vil altid fremgå, når en opgørelse omfatter skitseprojekter.

MARS
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Overblik Nationalt indblik Lokale Treparter Kommuner Kystvandgrupper

< Tilbage
Silkeborg

Kvælstofindsatsen i omlægningsplanerne

For at indfri målet om reduktion af kvælstofudledningen kan en række virkemidler anvendes. Nedenfor ses fordelingen af virkemidler for alle projekter, der bidrager til reduktion af kvælstofudledning. Tabellen viser skitseprojekter, der endnu ikke er ansøgt gennem en tilskudsordning i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og vandmiljø, eller hos Naturstyrelsen, projekter med tilsagn til forundersøgelse, projekter med tilsagn til etablering samt anlagte projekter.

Projektstatus	Ekstensivering	Kvælstofvådområder	Lavbundsprojekter	Minivådområder	Skovrejsning	Øvrige
Skitseprojekter	1 ton	59 ton	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton
Forundersøgelsestilsagn	0 ton	0 ton	78 ton	0 ton	0 ton	0 ton
Etableringstilsagn	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton
Anlagte projekter	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton	0 ton
Total	1 ton	59 ton	79 ton	0 ton	0 ton	0 ton

Figur 4 -

Udskrivning af PDF-rapporter

Alle sider i statusmodulet kan gemmes og udskrives som PDF-rapporter. Dette gøres ved at trykke Ctrl + P, når man befinder sig på den specifikke side. Funktionen gælder også for alle kommuner, lokale treparter og kystvandgrupper.

Screeningsmodulet

I screeningsmodulet kan man hurtigt danne sig et overblik over et potentielt udtagningsareal.

Når man har tegnet, uploadet eller udpeget et areal, laver modulet en screeningsanalyse, der viser både potentialet for udtagning samt eventuelle konflikter, der måtte være på det indtegnede areal. Hvis analysen viser, at der er et potentiale for udtagning, kan man kopiere linket til analysen og dele det med din lokale trepart.

For detaljer omkring hvordan screeningen fungerer henvises til side 10.

Ansøg via screeningsmodulet

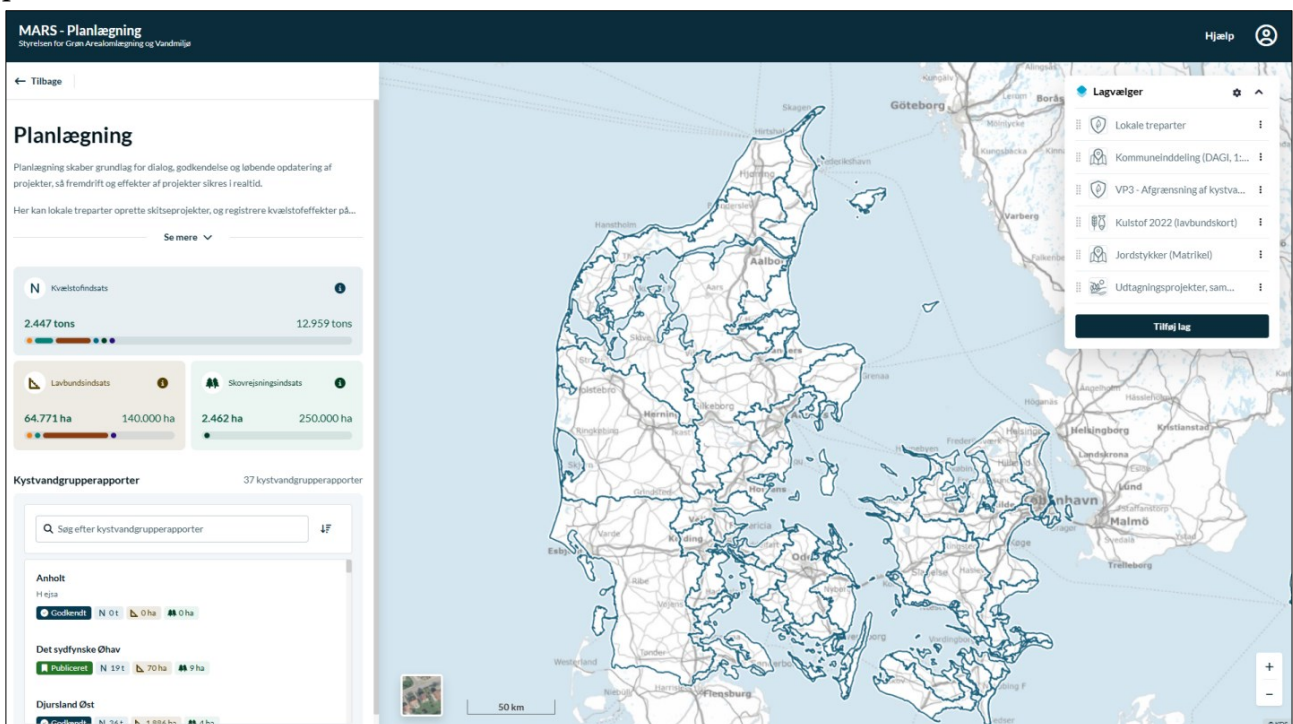
Via screeningsmodulet er det også muligt at ansøge det indtegnede projekt direkte via knappen "Ansøg". Dette kræver, at man logger ind, hvorefter man automatisk blive ført videre til ansøgningsmodulet.

For yderligere information om ansøgningsmodulet henvises til side 26.

Planlægningsmodulet

Formålet med planlægningsmodulet er at give de lokale treparter et planlægningsværktøj til at lave omlægningsplaner. Omlægningsplanerne skal samlet være fuldt dækkende planer for indfrielse af kvælstofindsatsbehovet via arealomlægning, for at mindske behovet for markregulering fra 2027 og frem, og for målet om at udtage 140.000 ha. lavbundsarealer inkl. randarealer på landsplan. Hver af de 23 lokale treparter planlægger og gennemfører en omlægningsplan indenfor den enkelte treparts geografiske område. I MARS opgøres effekten af omlægningsplanerne i 37 hydrologiske kystvandsgrupper. De 37 hydrologiske kystvandgrupper er defineret i Vandområdeplanerne (2021-2027) (VP3-II). (<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/69540>).

På forsiden kan man se hvor meget der samlet set er planlagt for på tværs af alle kystvandgrupper. Den samlede opgørelse er summen af de aktive kladder for hver kystvandgruppe. Tallene er dermed summen af de planlagte skitseprojekter og de ansøgte projekter, samlet for alle kystvandgrupper.

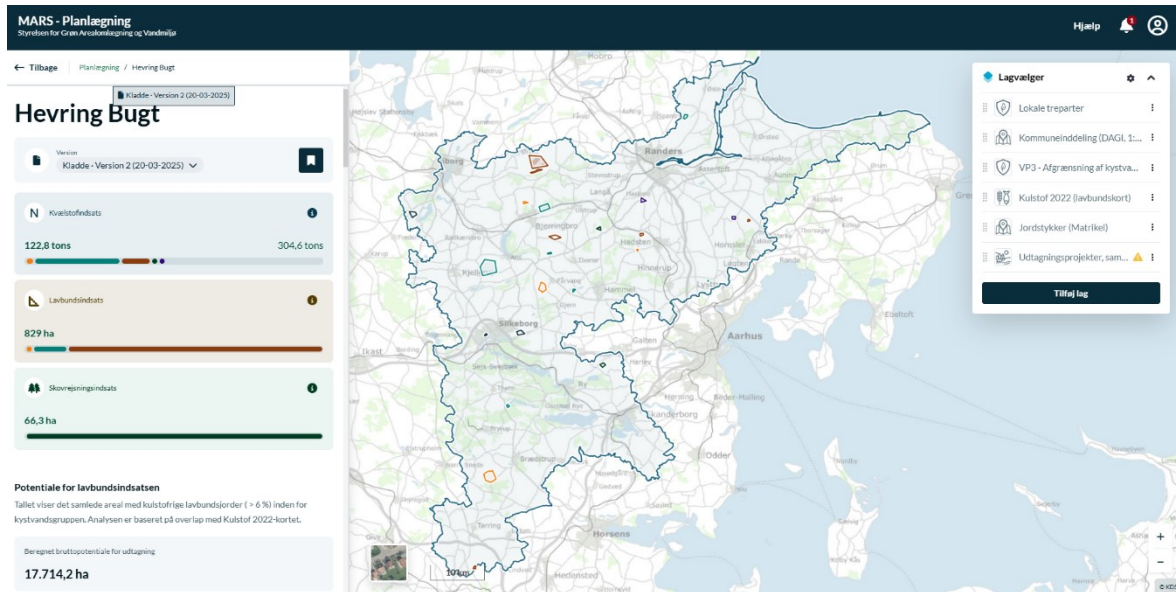

Figur 5: Startsiden for Planlægningsmodulet i MARS.

Kystvandgrupperapporter

Hvis man fra forsiden af planlægningsmodulet vælger en hvilken som helst kystvandgrupperapport, så bliver man præsenteret for et kort med kystvandgruppens afgrænsning og en lang række data for den valgte kystvandgruppe. Se Figur 6 med Hevring Bugt [Der gøres opmærksom på at de angivne værdier er illustrative].

Planlægningsmodulet Kystvandgrupperapporter

Figur 6: Kystvandgrupperapporten for Hevring Bugt.

Versionering

For at understøtte arbejdet på tværs af de lokale treparter, er det muligt at have versionsstyring på kystvandgrupperapporterne. Der findes to forskellige versioner for en kystvandgrupperapport: Kladde og Publiceret.

Kladde: Her kan man tilføje skitseprojekter eller rette i alle skitseprojekter, der er tilknyttet kystvandgrupperapporten. Man kan yderligere rette beskrivelsen, der hører til kystvandgrupperapporten, og man kan skrive kommentarer.

Publiceret: Når rapporten er publiceret, vil de samlede effekter af rapporten fremgå af statusmodulet. Bemærk, at det på intet tidspunkt er muligt at se den geografiske afgrænsning af skitseprojekter i statusmodulet. Det er kun muligt at se geografisk afgrænsning af projekter, som har fået tilsgagn om tilskud. De lokale treparter opfordres derfor til jævnligt at publicere kystvandgrupperapporterne, så det er muligt at følge fremdriften i omlægningsindsatsen.

Efter en rapport er publiceret, er det stadig muligt at arbejde videre med planlægningen. Der oprettes blot en ny kladde. MARS gemmer alle tidligere versioner og sikrer på den måde, at der er fuld versionsstyring.

Kortvisning

På kortet vises den geografiske afgrænsning af kystvandgruppen og derved kystvandgrupperapportens areal. Ved valg af laget 'VP3 - Afgrænsning af kystvandoplande' i lagvælgeren, får man vist de deloplande, som kystvandgruppen består af. Indsatsbehovet for markregulering og udtagning for de enkelte deloplande kan også ses i venstre menubjælke under Indsatprogram VP3-II, samt markeres i kortet.

Man kan via lagvælgeren og de seks foruddefinerede lag få vist mange forskellige geografiske afgrænsninger på kortet. I eksemplet med kystvandgrupperapporten for Hevring Bugt, består denne kystvandgruppe af tre deloplande; Hevring Bugt, Randers Fjord, indre og Randers Fjord, ydre. Navnet på kystvandgrupperapporten følger ID nummeret i bilag 1 i VP3-II for kystvandgruppen og de tilhørende deloplande. Det vil sige, at hvis man slår op i Bilag 1 til VP3-II og finder deloplandet Hevring Bugt, så kan man se, at flere deloplande har samme ID nr. i Kystvandgruppe kolonnen – i

Planlægningsmodulet Kystvandgrupperapporter

dette tilfælde ID 138 (Figur 7).

Bilag 1: Kystvand deloplade: Kvælstofindsats fordelt på virkemidler									CAP	Markregulering og udtagningsindsats*		
Hovedfarvands-område		Netværk	Kystvand deloplade		Nedstrøms kystvand	Areal, deloplade	Status-belastning	Baseline-belastning	Fordelt indsatsbehov, jf. bilag 1.1	CAP, sum af effekter	Foreløbig indregning af markregulering (6.500 ton N)*	Foreløbig indregning af udtagnings-indsats*
ID	Navn	ID	ID	Navn	ID	km²	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år
1	Nordsøen	119	111	Lister Dyb	119	1.877,9	1.700,6	1.578,3		20,9		
1	Nordsøen	119	107	Juvre Dyb	119	284,4	314,9	283,1	88,8	6,0	44,2	38,6
1	Nordsøen	119	120	Knudedyb	119	1.453,4	2.993,0	2.895,5	2.008,7	46,0	405,9	1556,9
1	Nordsøen	119	121	Grådyb	119	1.820,4	2.683,2	2.545,2	637,4	38,9	292,9	305,6
1	Nordsøen	119	119	Vesterhavet, syd		340,4	-	-		2,9		
1	Nordsøen	133	132	Ringkøbing Fjord	133	3.476,5	4.460,7	4.320,3	1.685,8	59,7	448,4	1177,7
3	Kattegat	138	136	Randers Fjord, indre	137	3.105,1	2.628,3	2.433,7	348,9	63,5	285,4	
3	Kattegat	138	137	Randers Fjord, ydre	138	149,1	264,6	233,2	23,6	4,3	19,3	
3	Kattegat	138	138	Hevring Bugt		202,8	117,6	105,2		4,3		

Figur 7: Udsnit af Bilag 1 VP3-II.

Indsatsopgørelser

Der er for hver kystvandgruppe et fastsat kvælstofindsatsbehov, som skal løftes med udtagningsindsatsen, som f.eks. kvælstofvådområder eller skovrejsning. Den del af kvælstofindsatsen, som ikke løftes via udtagningsindsatsen, vil fra 2027 skulle løftes via markregulering. Kvælstofindsatsbehovet er yderligere fordelt på 108 deloplade indenfor kystvandgrupperne.

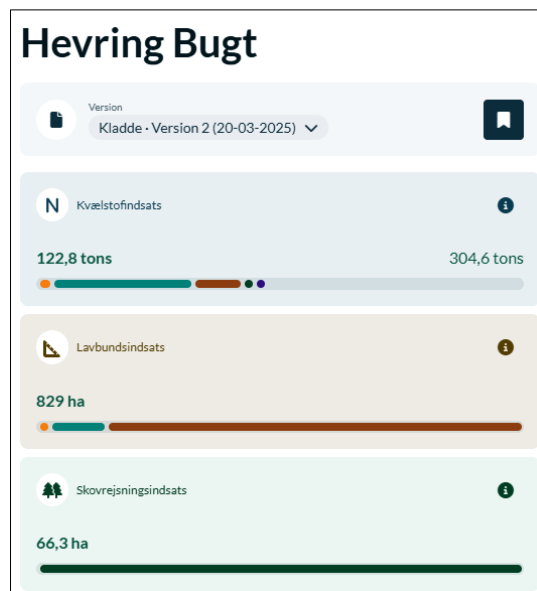
Målene for skovrejsning og lavbundsindsatsen er nationalt, og det er dermed ikke fordelt ud på kystvandgruppeniveau. Der er angivet et bruttopotentiale for lavbundsindsatsen for hver kystvandgruppe.

Kvælstofindsats; Tallet til venstre under 'Kvælstofindsats' i Figur 16 (122,8 tons) viser den **planlagte kvælstofindsats** (tons N) i kystvandgruppen fordelt på virkemidler illustreret af bjælkens forskellige farver. Tallet til højre (304,6 tons) viser den samlede kvælstofindsats, der skal planlægges for i omlægningsplanerne, altså **kvælstofindsatsbehovet for kystvandgruppen** jf. VP3-II.

Den **planlagte kvælstofindsats** er den indsats, som udgøres af skitseprojekter og ansøgte kvælstofprojekter (forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn eller anlagt) i kystvandgruppen. Tallet er således summen af skitseprojekter og de ansøgte projekters kvælstofeffekt inden for kystvandgruppens areal.

Lavbundsindsats: tallet til venstre (829 ha) under 'Lavbundsindsats' i Figur 8 viser den **planlagte lavbundsindsats** (ha) i kystvandgruppen. Den **planlagte lavbundsindsats** er den indsats, som planlagte og ansøgte lavbundsprojekter tilsammen kan løfte. Tallet er summen af skitseprojekter og ansøgte projekter inden for kystvandgruppen.

Skovrejsningsindsats, tallet til venstre (66,3 ha) under 'Skovrejsningsindsats' i Figur 10 viser den planlagte skovrejsningsindsats (ha). Den planlagte skovrejsningsindsats er den indsats, som

Figur 8: Status på de tre indsats for kystvandgrupperapporten for Hevring Bugt

skitseprojekter og ansøgte projekter tilsammen kan løfte. Tallet er summen af de planlagte projekter og de ansøgte projekters antal ha. skovrejsning inden for kystvandgruppen.

Potentialer – beregnet bruttopotentiale for udtagning

Bruttopotentialet er et beregnet for kulstofrige lavbundsjord (>6 %) inden for kystvandsgruppen og er angivet i ha. Analysen er baseret på overlap med Kulstof 2022-kortet. Kortet er et landsdækkende kort over kulstofrige jorder i jorddybden 0-30 cm. Kortet har en opløsning på 10x10m. Kortet angiver, hvor der er 'tørvejord', dvs. hvor der er mere end 6 pct. organisk kulstof i de øverste 30 cm jord. Kortet angiver ikke den nærmere aktivitet på jorderne, herunder om der er tale om landbrugsdrift. Kulstof2022-kortet er udarbejdet af Aarhus Universitet i 2022

Der er i angivelsen ikke taget højde for, om dele af arealet allerede er udtaget. Man skal desuden være opmærksom på, at hvis man benytter virkemidlet "lavbund", så skal der planlægges for mere end de 17.714,2 ha, for at have udtaget det samlede areal med kulstofrig jord, fordi randarealer tæller med. Dette betyder, at man skal være opmærksom på, at udtagning af lavbundsjord kan overgå det beregnede bruttopotentiale.

Potentiale for lavbundsindsatsen

Tallet viser det samlede areal med kulstofrige lavbundsjord (> 6 %) inden for kystvandsgruppen. Analysen er baseret på overlap med Kulstof 2022-kortet.

Beregnet bruttopotentiale for udtagning

17.714,2 ha

Figur 9: Potentialet for udtagning af kulstofrig lavbundsjord i kystvandgruppen Hevring Bugt.

Indsatsprogram VP3-II

For hver kystvandgrupperapport findes der i MARS et afsnit om **Indsatsprogram VP3-II** jf. Figur 10. Tallene stammer fra Vandområdeplan 3 (2021-2027), version II (VP3-II) for en kystvandgruppe. De lokale treparter skal udarbejde lokale omlægningsplaner på baggrund af det samlede indsatsbehov for regulering og udtagningsindsats, som fastsat i VP3-II. Markregulering og udtagningsindsats er, på landsplan, foreløbigt fordelt således, at markregulering løfter 6.500 ton N, og det tilbageværende indsatsbehov løftes med udtagningsindsats. Fordelingen mellem markregulering og udtagningsindsats fastlægges endeligt efter afsluttet af høring af VP3-II.

Indsatsprogram VP3-II

Omlægningsplaner skal udarbejdes på baggrund af det samlede kvælstofindsatsbehov for markregulering og udtagningsindsats. Markregulering og udtagningsindsats er foreløbigt fordelt således, at markregulering løfter 6.500 ton N og det tilbageværende indsatsbehov løftes med udtagningsindsats. Fordelingen mellem markregulering og udtagningsindsats vil forventeligt være ændret i den endelige vandområdeplan. Nettoindsatsbehovene er vist for hvert delopland. Når kvælstofindsatsbehovet er opfyldt i et delopland, overføres effekten af yderligere planlagte indsatser automatisk nedstrøms og tæller med i opfyldelsen af næste deloplands behov.

Sum for samlet indsatsbehov som skal løftes gennem udtagning eller regulering

304,6 tons

Markregulering (foreløbig opgørelse)

304,6 tons

Udtagningsindsats (foreløbig opgørelse)

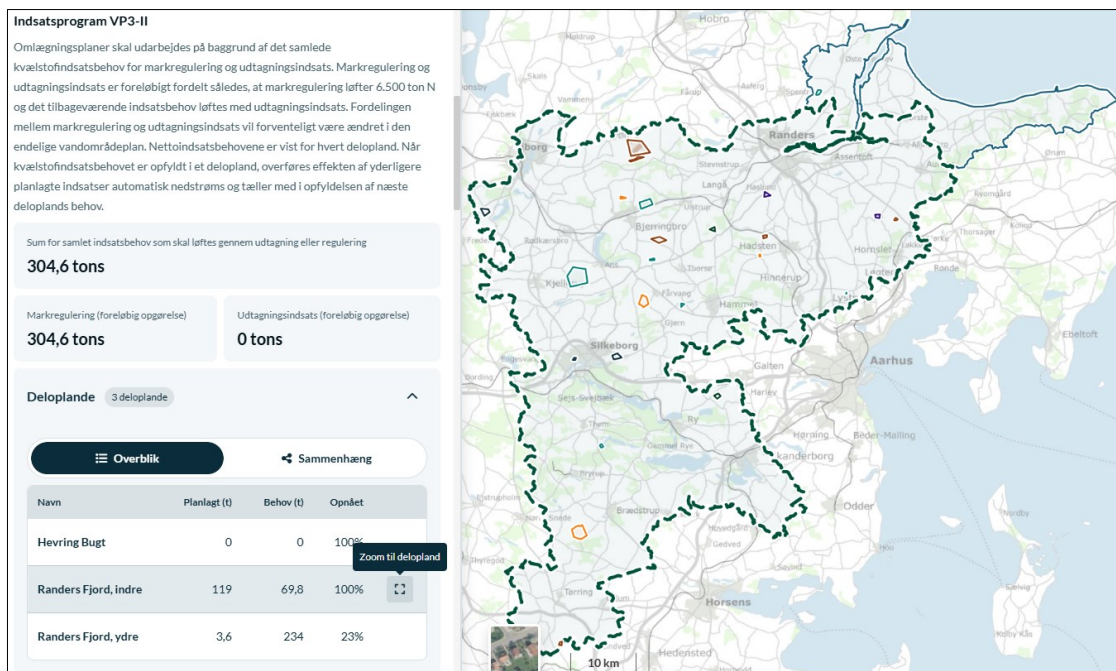
0 tons

Figur 10: Indsatsprogrammet for kystvandgruppen Hevring Bugt.

Nettoindsatsbehovet for de enkelte deloplande er vist i planlægningsmodulet i MARS, jf. bilag 1 i Vandområdeplanerne, se Figur 11. Dette giver et detaljeret grundlag for omlægningsplanerne, så projekter kan placeres i deloplande med størst indsatsbehov.

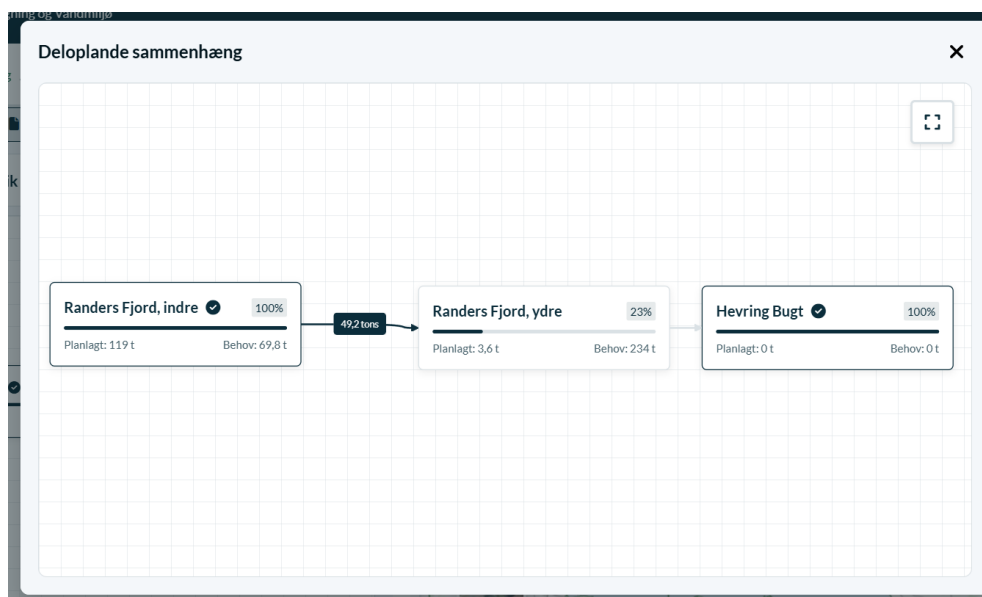
Nettoindsatsbehovet angiver faglige opgørelse af indsatsbehov for hvert delopland for at opnå målopfyldelse i kystvandet. Det tager dog ikke højde for deloplandets markareal og dermed de faktiske muligheder for at gennemføre udtagningsprojekter i området. I bilag 1 i Vandområdeplanerne findes det fordelte indsatsbehov for hvert delopland. Det fordelte indsatsbehov er Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøets anbefaling til, hvordan indsatsbehovet kan fordeles mellem deloplandene på baggrund af markarealets størrelse, og er det er denne fordeling som der planlægges ud fra.

Planlægningsmodulet Kystvandgrupperapporter

Figur 11: Indsatsbehovet for kystvandgruppen Hevring Bugt fordelt på deloplande jf. VP3-II.

I fanen 'Sammenhænge' kan man se, hvordan deloplandene er forbundet i indsatskæder. Når kvælstofindsatsbehovet er opfyldt i et delopland, overføres effekten af yderligere planlagte indsatser automatisk nedstrøms og tæller med i opfyldelsen af næste deloplands behov – forudsat at der findes et nedstrøms delopland, se Figur 12.

Figur 12: Viser, hvordan deloplandene i Hevring Bugt er forbundet. Længst opstrøms i kæden ligger deloplandet Randers Fjord, Indre, længere nedstrøms følger Randers Fjord, Ydre, mens Hevring Bugt ligger længst nedstrøms

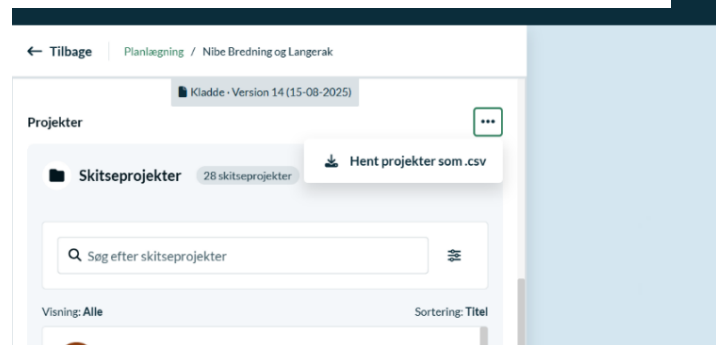
Det er derfor vigtigt at planlægge indsatser i de indre deloplande, så mindst hele indsatsbehovet dækkes. Her kan planlagte effekter udover indsatsbehovet have en positiv effekt nedstrøms og dermed bidrage til at opfylde indsatsbehovet i andre deloplande. Omvendt vil indsatser i de ydre deloplande, som ligger sidst i kæden, ikke kunne bidrage opstrøms. Det er vigtigt at planlægge indsatsen så alle deloplande i kystvandgruppen, når i mål.

Planlægningsmodulet Download kystvandgrupperapport

Vil du vide mere om kædeberegninger kan du se vores webinar om netop dette på:
<https://sgav.dk/groen-trepart/lokale-trepart/mars>

Download kystvandgruppe- rapport

Rapporten kan downloades som en CSV-fil ved at klikke på de tre prikker ud for "Projekter" i sidemenuen og derefter trykke på "Hent projekter som .csv", se Figur 13. CSV-udtrækket indeholder felter for ID, titel, areal, status, virkemiddel, tilskudsordning, kvælstofindsats (ton), lavbundsindsats (ha), skovrejsningsindsats (ha), kystvandgruppe ID, kystvandgruppe, kommuner, lokal trepart og deloplande.

Figur 13: Hent projekter som .csv.

Projekter i en kystvandgrupperapport

En kystvandgrupperapport indeholder både Skitseprojekter og Ansøgte projekter.

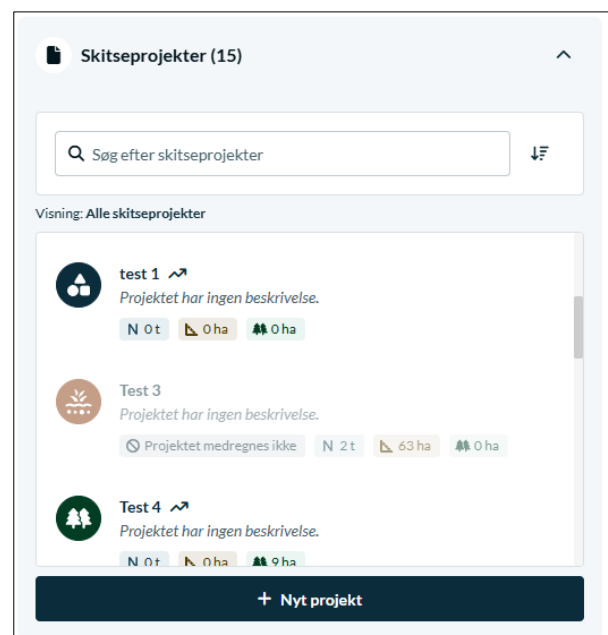
Skitseprojekter

Skitseprojekter er projekter, som den lokale trepart har oprettet i MARS i forbindelse med planlægningsarbejdet vedrørende omlægningsplaner. Skitseprojekter er projekter, som endnu ikke er ansøgt, men som den lokale trepart planlægger enten at søge gennem en af de eksisterende tilskudsordninger eller anlægge via Naturstyrelsens anlægsbevilling. Det er desuden muligt at anvende virkemidlet "øvrige" til at medtage større permanente udtagningsprojekter i omlægningsplanen, som finansieres uden om tilskudsordninger eller Naturstyrelsen. Det kan f.eks. være etablering af solcelleparker eller private aktører, som via opkøb til natur tager landbrugsjord ud af drift og dermed bidrager til en reduceret kvælstofudledning.

Kvælstofeffekten af et skitseprojekt beregnes ved brug af en række effektal for et virkemiddel.

For det enkelte skitseprojekt kan det i oversigten over skitseprojekterne ses, hvor stor en kvælstof-, lavbunds- og skovrejsningsindsats som projektet bidrager med (Figur 14).

Når man har oprettet et skitseprojekt, kan man vælge, om det skal indgå i en kystvandgrupperapport (Figur 15).

Figur 14: Liste over skitseprojekter i en kystvandgrupperapport.

Figur 15: Valg af om skitseprojekt skal medtages eller ej.

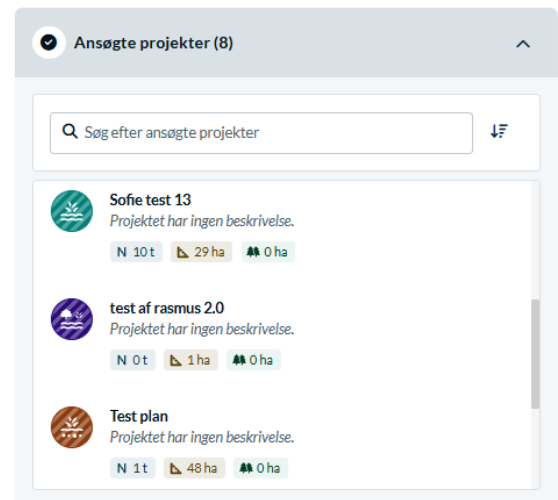
Planlægningsmodulet Projekter i en kystvandgrupperapport

Ansøgte projekter

Ansøgte projekter er projekter, hvortil der er givet tilsagn om tilskudsmidler til forundersøgelse og/eller etablering. Ansøgte projekter vises, når de er færdigsagsbehandlet ved Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Indtil da vil projekter kategoriseres som et skitseprojekt.

Projekter, der er ansøgt under VP3 (2021-2027), findes som projektpolygoner med angivelse af projektets effekter, afhængig af hvilke indsatser projektet bidrager til (Figur 16). Projekternes effekter tæller med i kystvandgrupperapporten.

Projekter, der er ansøgt under VP1 (2009-2015) eller VP2 (2015-2022), kan også findes i MARS. Her skal projekterne findes via lagvælgerne, hvor man kan finde og aktivere temaet. Derved kan man se projekter ansøgt under VP1 og VP2. Derudover indgår VP1 og VP2 projekter også i demarkationstjekket, når man foretager en screening af et potentielt projektareal. Man kan læse mere om demarkationstjek, og hvilke projekter fra hvilke tilskudsordninger der indgår i beregningerne, i vejledningen 'Screeningsmodulet i MARS'.

Figur 16: Eksempel på en liste over ansøgte projekter i en kystvandgrupperapport.

OBS: Et kvælstofvådområde eller lavbundsprojekt, der har fået forundersøgelsestilsagn og/eller etableringstilsagn i VP2 perioden (2015-2021) tæller ikke med i MARS, da MARS og omlægningsplanerne dækker VP3 perioden fra 2021-2027.

Et kvælstofvådområde eller lavbundsprojekt der har fået forundersøgelsestilsagn i VP2 perioden (2015-2021) tæller med i MARS og omlægningsplaner, når eller hvis projektet søges og får etableringstilsagn i VP3 perioden fra 2021-2027.

For at få projektet til at tælle med i omlægningsplanen kan man enten uploade projektpolygonet eller i lagvælgeren tilføje følgende lag: "Kvælstofvådområder forundersøgelser" og "Lavbundsprojekter forundersøgelser". Når laget er tilføjet, kan forundersøgelser ses på kortet. Zoom ind på det forundersøgelserprojekt, som man ønsker et søge etablering til. Ved at benytte funktionen i venstre side "Vælg eksisterende geometri", kan man tilrette geometrien og oprette polygonet på ny som et skitseprojekt. Hvis man tilføjer skitseprojektet til sin kystvandgrupperapport, så vil effekterne tælle med i planen.

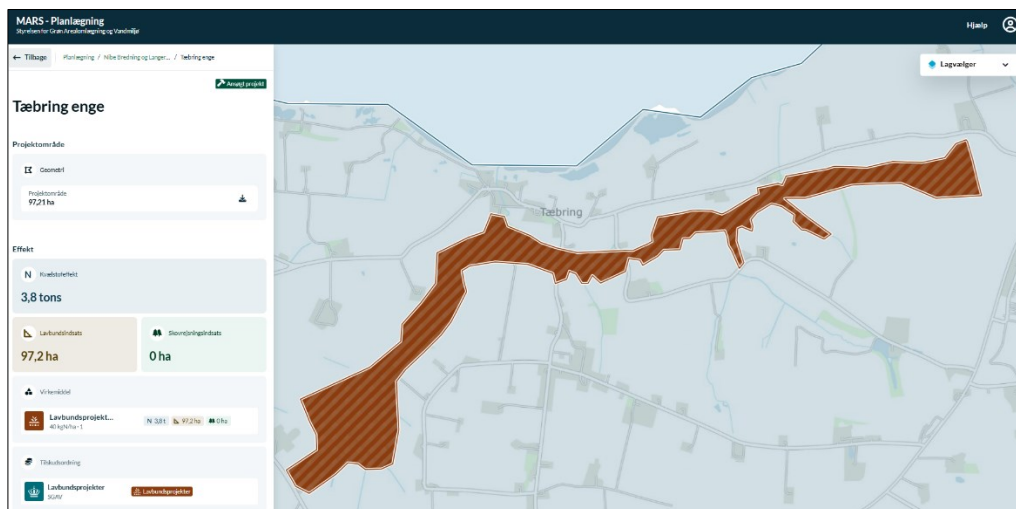
Kystvandgrupperapporten dækker kun VP3 i forhold til kvælstof, og derfor tæller kvælstofeffekten fra VP1 - og VP2 projekter ikke med i kystvandgrupperapporten.

Effekter for ansøgte projekter

Effekterne af de enkelte ansøgte projekter kan ses under hvert projekt i oversigten, i rækkefølgen kvælstofindsats, lavbundsindsats og skovrejsningsindsats. I eksemplet nedenunder er valgt et lavbundsprojektet 'Tæbring enge', det fremgår i oversigten, at projektet bidrager med 3,8 tons kvælstof, 97,2 ha udtaget kulstofrig lavbundsjord inkl. randarealer og 0 ha skovrejsning (Figur 17). Projekter med virkemidlet Lavbund kan bidrage både med en kvælstofindsats og en udtagningsindsats.

Planlægningsmodulet

Projekter i en kystvandgrupperapport

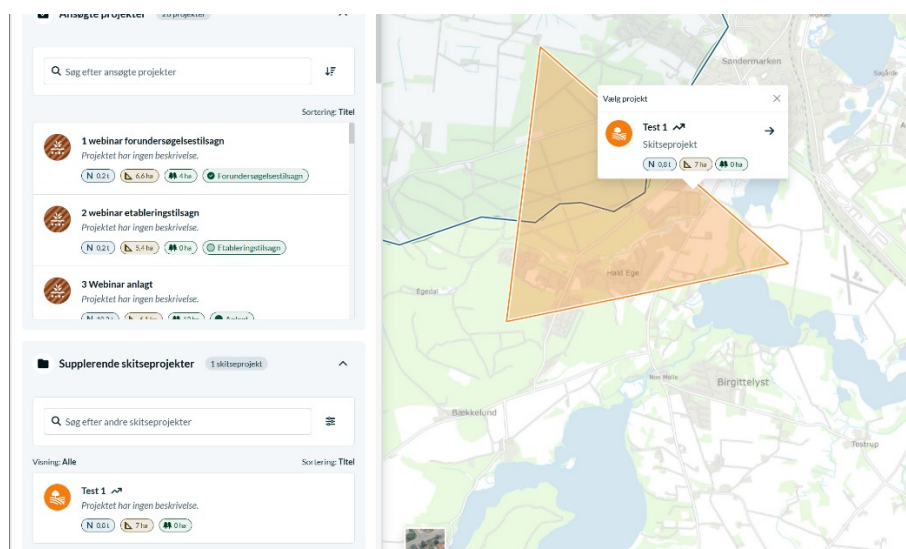

Figur 17: Eksempel på konkret projekt i MARS

Supplerende skitseprojekter

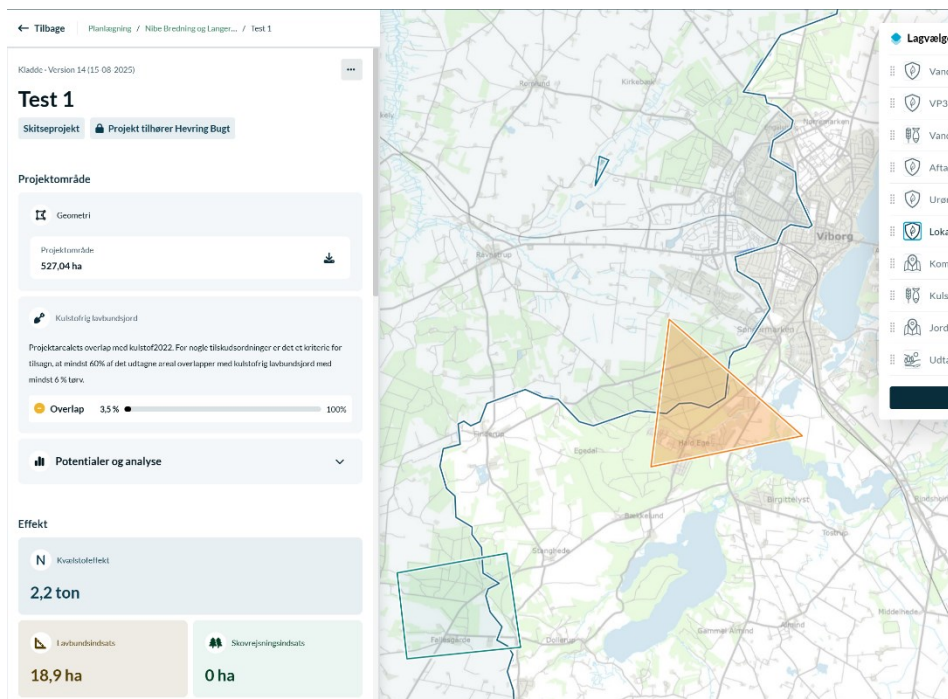
Skitseprojekter, der er oprettet i én kystvandgruppe, vises som "Supplerende skitseprojekter" i alle øvrige rapporter, hvor de geografisk overlapper (se eksempel i Figur 26). I dette eksempel er projektet oprettet i Hevring Bugt, men overlapper med Nibe Bredning og Langerak. Derfor vil den samlede effekt stå på i rapporten for Hevring Bugt, mens Nibe Bredning og Langerak kun får tildelt den proportionelle del svarende til det areal, der ligger i deres kystvandgruppe. Projekterne kan vælges og vises med oplysninger, men kan kun redigeres i den kystvandgrupperapport, hvor de er oprettet.

På projektets detaljeside (Figur 19) fremgår det øverst, at skitseprojektet tilhører Hevring Bugt, som er en anden kystvandgruppe end Nibe Bredning og Langerak, som vi er inde på. Projektets totale effekter kan også ses på detaljesiden som værende 2.2 ton kvælstofeffekt. I Figur 18 kan det ses at det supplerende skitseprojekt kun bidrager med 0,8 ton kvælstofeffekt for Nibe Bredning og Langerak. Supplerende skitseprojekter gør det muligt både at se den proportionelle effekt for den valgte kystvandgruppe og projektets samlede effekt ved at åbne projektets detaljeside.

Figur 18: Supplerende skitseprojekter

Planlægningsmodulet Projekter i en kystvandgrupperapport

Figur 19: Supplerende skitseprojekt detaljeside

Andre typer af projekter – Øvrige

Private projekter og projekter der har fået tilskud fra private fonde, findes endnu ikke i MARS. Hvis man som privat fond har en WFS-service med projekter, så er det muligt at få dem vist i MARS. Det kræver blot at man retter henvendelse til SGAV (lokale-treparter@sgav.dk). Der arbejdes på en løsning, så projekter finansieret af private fonde i højere grad kan indgå i omlægningsplanerne.

Hvis man har kendskab til et projekt, der ikke fremgår af MARS, så er man velkommen til at rette henvendelse til lokale-treparter@sgav.dk. Man kan også oprette projektet som et skitseprojekt med virkemidlet "Øvrige", herved kan det indgå i kystvandgrupperapporten med projektets effekter.

Ansøgningsmodulet

Formålet med ansøgningsmodulet er at gøre det enkelt og overskueligt at starte en projektansøgning – uanset om projektet er planlagt i planlægningsmodulet eller initieret af en privat lodsejer. I modulet kan man indtegne et projektområde, få overblik over relevante potentialer og eventuelle arealkonflikter samt vælge det ønskede virkemiddel. På baggrund af valg af virkemiddel beregnes projektets forventede effekter, hvorefter man kan vælge en tilskudsordning og gå videre til selve ansøgningen.

Ansøgningsmodulet fungerer som en samlet indgang, der skaber overblik og man bliver guidet videre til de relevante, eksisterende ansøgningssystemer, hvor selve ansøgningen indsendes.

Der gøres opmærksom på, at det pt. ikke er obligatorisk at anvende Ansøgningsmodulet i MARS for at søge en tilskudsordning.

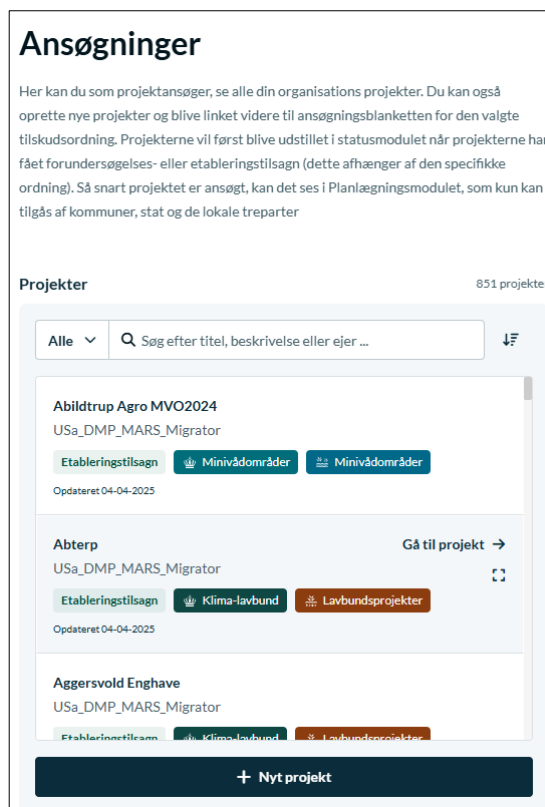
Modulet er under fortsat udvikling, og der kan derfor forekomme ændringer i funktionalitet og indhold. Vi arbejder løbende på at forbedre brugeroplevelsen og sikre en god sammenhæng med de interne forretningsgange, som også er under tilpasning. Der tages forbehold for mindre justeringer i modulets opbygning og anvendelse i den kommende periode.

Ansøgningsflow

For at tilgå ansøgningsmodulet skal man logge ind som ansøger. Dette kan man gøre som privat lodsejer, virksomhed, kommune eller stat. Er man logget ind, kan man på startsideen af ansøgningsmodulet se alle de projekter der er tilknyttet det pågældende login, samt hvilke fase projekterne befinder sig i ansøgningsprocessen (Figur 20).

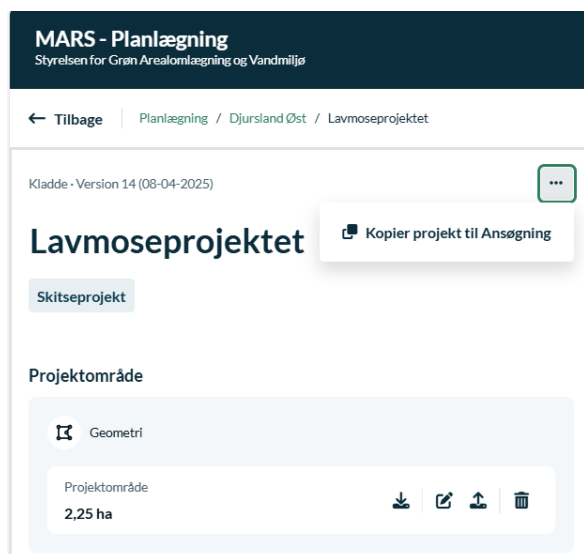
Er man med til at udarbejde en omlægningsplan via planlægningsmodulet, og man ønsker at ansøge et projekt udarbejdet i planlægningsmodulet, kan man blive ført direkte videre til ansøgningsmodulet for det pågældende projekt man ønsker at ansøge, ved at trykke på de tre prikker øverst, under det pågældende projekt hvor man kan ”Kopier projekt til Ansøgning” (Figur 21). Login fra planlægningsmodulet vil automatisk blive overført til ansøgningsmodulet.

Vælger man at ansøge et projekt direkte via ansøgningsmodulet skal man benytte sig af knappen ”+ Nyt projekt”. Et nyt projekt vil blive oprettet som kladde, og man vil her skulle følge samme fremgangsmåde som hvis man opretter et skitseprojekt i planlægnings- eller i screeningsmodulet.

Figur 20: Overblikket over de projekter ansøgeren er tilknyttet.

Ansøgningsmodulet Ansøgningsflow

Figur 21: Kopier projekt til ansøgning

Når projektet er oprettet guider ansøgningsmodulet til, hvilken tilskudsordning man potentielt kan søge, samt giver et overblik over hvornår ansøgningsrunderne er åbne for den pågældende tilskudsordning (Figur 22).

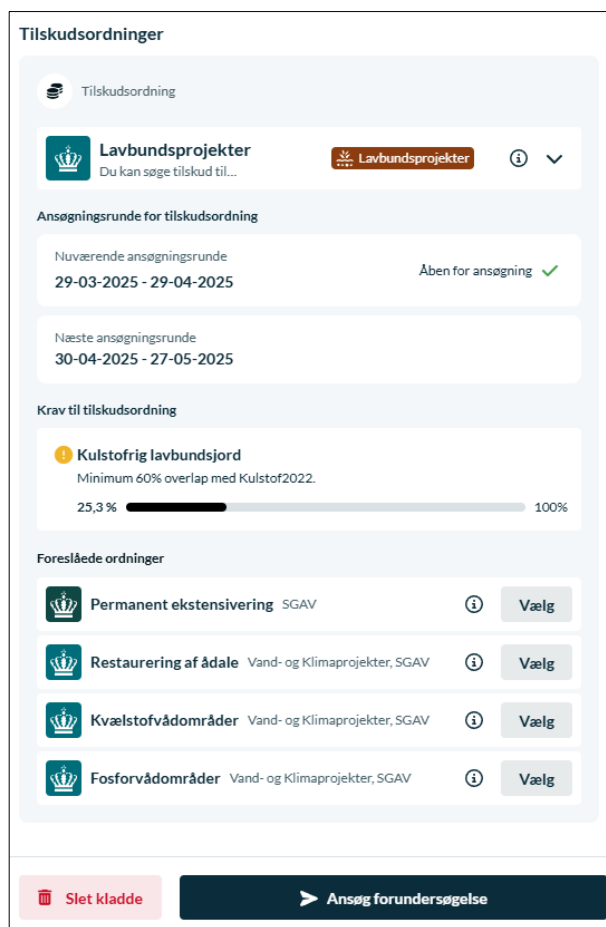
Alt efter hvilken tilskudsordning der er valgt, kan der ansøges til forundersøgelse eller direkte til etablering. Her vil man blive sendt videre til den relevante ansøgningsportal, hvor man skal udfylde tilskudsordningens ansøgningsblanket (Tast Selv) eller udfylde ansøgningen via ordningens selvbetjeningsløsning (Figur 23). Se Tabel 9 for at få et overblik over tilskudsordninger og deres ansøgnings flow.

Redigering af ansøgt projekt

Når man som ansøger har trykket ”ansøg (åbner ny fane)”, vil projektet der er ansøgt skifte status, og ansøger kan nu ikke længere redigere i projektet, før en sagsbehandler har gennemgået ansøgningen.

Når projektet at fået forundersøgelsestilsagn, kan ansøger igen redigere i det ansøgte projekt. Dette skyldes, at der som led i forundersøgelsen kan være omstændigheder, der gør, at projektet skal redigeres, hvilket er muligt for ansøger selv at gøre. Ligeledes kan ansøger redigere i projektet, når det har fået etableringstilsagn.

OBS. Det er vigtigt at man stadig udfylder den pågældende tilskudsordnings ansøgningsblanket selvom der er skiftet status i MARS. Ansøgning er først gældende når ansøgningsblanketten/selvbetjeningsløsningen er udfyldt.

Figur 22: Tilskudsordningsguiden.

Figur 23: Ansøgningsprocessen via MARS.

Ansøgningsmodulet

Hvordan ansøges de forskellige tilskudsordninger?

Uanset hvilken status projektet har, kan ansøger altid vælge at opgive sit projekt via MARS. Dette er dog oftest i tæt dialog med sagsbehandleren. Efter projektet er opgivet i MARS, vil det være afsluttet og man kan ikke længere redigere i projektet/ansøgningen.

Når projektet enten har fået forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn eller er anlagt vil projekterne optræde i statusmodulet og projekternes effekter vil tælle med i den nationale indsats.

Fra skitseprojekt til ansøgt projekt

Når et skitseprojekt oprettet i planlægningsmodulet har fået enten forundersøgelsestilsagn eller etableringstilsagn, vil skitseprojektet blive "slettet" og erstattet af det samme projekt, nu med status som "Ansøgt projekt". Der kan dog være tilfælde hvor skitseprojektets geometri efterfølgende er blevet ændret eller det ansøgte projekts geometri er blevet ændret. Hvis der er et overlap på mindre end 50% af det oprindelige skitseprojekt, slettes skitseprojektet ikke. Det er derfor en god ide at tjekke om skitseprojektet stadigvæk findes, og slette det, når projektet er ansøgt.

Projektstatus

Kladde: Man kan redigere i projektet og projektet er ikke ansøgt endnu og kan ikke ses i statusmodulet. Er projektet søgt via planlægningsmodulet vil projektet ligge som et skitseprojekt indtil det har fået forundersøgelsestilsagn. Man kan ikke se projektet i statusmodulet.

Ansøgt: Projektet er ansøgt og afventer behandling af en sagsbehandler.

Forundersøgelsestilsagn: Projektet har fået forundersøgelsestilsagn. Projektet kan nu ses i planlægnings- og i statusmodulet. Projektet vil ikke længere fremgå i planlægningsmodulet som skitseprojekt, men som et ansøgt projekt med status "forundersøgelsestilsagn"

Etableringstilsagn: Projektet har fået etableringstilsagn. Projektet kan ses i planlægnings- og statusmodulet.

Anlagt: Projektet er blevet etableret og har fået godkendt sin anmodning om udbetaling.

Hvordan ansøges de forskellige tilskudsordninger?

Ansøgningsproceduren kan være forskellig for tilskudsordningerne i MARS. Tabel 9 giver et overblik over ansøgningsflowet for de forskellige tilskudsordninger samt, hvor og hvornår de kan søges.

Tabel 9: Ansøgningsinformation for de forskellige tilskudsordninger i MARS

Tilskudsordning	Sagsforløb	Ansøgningsmetode	Ansøgningsperiode
Permanent eks-tensivering	1. Ansøg om etableringstilsagn 2. Ansøg om slutudbetaling	Blanket i Tast Selv	Lukket for ansøgning
Klima-lavbund	1. Ansøg om forundersøgelse 2. Anmod om udbetaling for forundersøgelse og om at gå videre med etablering 3. Ansøg om slutudbetaling	Blanket i F2 Selvbetjening	Ikke fastlagt (Forventet i slutningen af 2025)

Kontakt

Hvordan ansøges de forskellige tilskudsordninger?

Minivådområder	1. Ansøg om etablerings-tilsagn. 2. Anmod om slutudbetaling	Blanket i Tast Selv	1. maj- 30. september 2025
Skovrejsning	1. Ansøg om etablerings-tilsagn 2. Ansøg om slutudbetaling	MARS	September 2025
Restaurering af Ådale	1. Ansøg om forundersøgelse 2. Anmod om udbetaling 3. Ansøg om etablerings-tilsagn 4. Ansøg om slutudbetaling	Blanket i Tast selv	21. august- 28. oktober 2025
Lavbundsprojekter	1. Ansøg om forundersøgelse 2. Anmod om udbetaling 3. Ansøg om etablerings-tilsagn 4. Ansøg om slutudbetaling	Blanket i Tast Selv	21. august- 28. oktober 2025
Kvælstofvådområder	1. Ansøg om forundersøgelse 2. Anmod om udbetaling 3. Ansøg om etablerings-tilsagn 4. Ansøg om slutudbetaling	Blanket i Tast Selv	21. august- 28. oktober 2025
Fosforvådområder	1. Ansøg om forundersøgelse 2. Anmod om udbetaling 3. Ansøg om etablerings-tilsagn 4. Ansøg om slutudbetaling	Blanket i Tast selv	21. august- 28. oktober 2025

Kontakt

Ved spørgsmål til MARS kan Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kontaktes på lokale-treparter@sgav.dk